

Ινδία-Πακιστάν Το γεωπολιτικό μήνυμα του πολέμου των πεινασμένων

Η προγραμματισμένη για πρώτη φορά μετά από το 1987 συνάντηση κρίκει μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν τον Ιανουάριο αναβλήθηκε γιατί φανατικοί ινδουιστές έσκαψαν το γήπεδο στο Νέο Δελχί. Η συνάντηση έγινε τελικά στο Μαντράς με πάνοπλους Ινδούς στρατιώτες να φρουρούν το γήπεδο μέρα νύχτα. Αν και έχουν περάσει χρόνια από το Δεκέμβριο του 1992, όταν φανατικοί ινδουιστές γκρέμισαν το τζαμί Μπαμπρί Μαζίντ στην Αγιόντα, ακόμα και σήμερα στο Μπεναρές την ιερή πόλη στο Γάγγη ποταμό, το τζαμί του Αουρανζέμπ φρουρείται νύχτα μέρα από τον στρατό και από αγκαθωτά συρματοπλέγματα. Στην πλατεία Κονώ στο κέντρο του Δελχί θα με σταματήσει ο Χασάν με την εντυπωσιακή μοτοσυκλέτα του, μια μουσουλμανική εκδοχή ξένοιαστου καβαλάρη, αλλά δύσκολα θα βρεθεί ένας Ινδός που θα δεχτεί να βοηθήσει στη συνενόηση μας.

Όταν το 1947 οι Ινδίες απέκτησαν την ανεξαρτησία τους σχεδόν αυτόματα χωρίστηκαν στην ινδουιστική Ινδία και το μουσουλμανικό Πακιστάν, ενώ οι μετακινήσεις πληθυσμών που ακολούθησαν έδωσαν και ουσιαστικό περιεχόμενο σε αυτόν το διαχωρισμό. Όμως παρέμεινε το μίσος και το Κασμίρ. Το τελευταίο στους πρόποδες των Ιμαλαΐων αποτελεί το μοναδικό ινδικό κρατίδιο με μουσουλμανική πλειοψηφία, περιλαμβάνει τα μεγάλα στρατηγικά περάσματα προς το βορρά,

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Δημήτρης Κωστόπουλος είναι εκπαιδευτικός και συγγραφέας.

και τις πηγές του Ινδού ποταμού που ίσως είναι ο μόνος Ινδός που λατρεύεται στο Πακιστάν, καθώς διασχίζει τη χώρα. Ο Ινδός ποταμός μπορεί να μην λατρεύεται όπως ο Γάγγης στην Ινδία, αλλά έχει μεγαλύτερη σημασία από αυτόν καθώς η εκτροπή των υδάτων του θα μετέτρεπε το Πακιστάν σε έρημη χώρα.

Το Κασμίρ δεν αποτελούσε μέρος των Βρετανικών Ινδιών, αλλά ανεξάρτητο πριγκιπάτο από το 1846 όταν ο τοπικός φύλαρχος Γκουλάμπ Σινγκ το αγόρασε από τη Βρετανική Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών. Μετά την ανεξαρτησία των Ινδιών και τον χωρισμό σε Πακιστάν και Ινδία, το Πακιστάν θα εισβάλει στο Κασμίρ και ο τοπικός μαχαραγιάς αγνοώντας την μουσουλμανική πλειοψηφία των κατοίκων, θα καλέσει την Ινδία και η πρώτη ινδοπακιστανική σύγκρουση θα είναι γεγονός. Τρεις πόλεμοι θα γίνουν για τον έλεγχο της ορεινής περιοχής Τζαμού και Κασμίρ, το 1949 το 1965 και το 1971 και η Ινδία θα κερδίσει και τους τρεις. Η Ινδία ελέγχει τα 2/3 της περιοχής, το Πακιστάν το 1/3.

Όμως το Πακιστάν ποτέ δεν θα το θεωρήσει αυτό τετελεσμένο, ακόμα και στους χάρτες των διεθνών πτήσεων της Αιρ-Πακιστάν το Κασμίρ δεν είναι Ινδία αλλά «διεκδικούμενη περιοχή». Ίσως δεν είναι τυχαίο ότι και το Ριβαλπίντι η νέα πρωτεύουσα της χώρας θα μεταφερθεί στο βορρά δίπλα στην καρδιά της κρίσης και από την άλλη μεριά την μεθόριο φρουρούν οι ινδικές ειδικές δυνάμεις και οι καμηλιέρηδες της ειδικής μεθοριακής φρουράς. Στο ίδιο το Κασμίρ η εξέγερση των κατοίκων συνεχίζεται αμειώτη από το 1990 και έχει στοιχίσει σε πάνω από 30.000 θύματα. Στο Σριναγκάρ (την πρωτεύουσα της περιοχής) δίπλα στην πανέμορφη λίμνη Νταλ, όπως και στο Λεχ και το Τζαμού οι περιπολίες του ινδικού στρατού είναι πυκνές ενώ στα βουνά πυκνώνει η παρουσία Αφγανών και Πακιστανών ανταρτών, πολλές φορές μισθοφόρων.

Όμως καθώς η διεκδίκηση αυτής της περιοχής θα αποτελέσει και για τις δύο χώρες ζήτημα εθνικής οντολογίας, σε συνδυασμό με το γεωπολιτικό κενό που καλείται να καλύψει ο ηγεμονικός ρόλος του νικητή και με δεδομένο ότι οι αχανείς εκτάσεις της περιοχής δεν ελέγχονται εύκολα από συμβατικούς στρατούς, θα φέρει τα πυρηνικά όπλα στο φτωχό υπογάστριο της Ασίας. Κάθε νέα πυρηνική δοκιμή γίνεται δεκτή με διαδηλώσεις χαράς και το «ρολόι της κρίσης», που δείχνει πόσο κοντά βρίσκεται η ανθρωπότητα σε ένα πυρηνικό όλεθρο, θα δείξει στις 11 Ιουνίου 1998, 12 παρά 9 λεπτά προχωρώντας κατά 5 λεπτά μετά την οπισθοχώρησή του στο τέλος του ψυχρού πολέμου.

Τον Μάρτιο του 1998 οι ινδουιστές θα καταφέρουν για πρώτη φορά μετά από 50 χρόνια να έλθουν στην εξουσία. Το κόμμα Τζανάτα με το 41% θα κερδίσει τις εκλογές τερματίζοντας την κυριαρχία του κόμματος του Κογκρέσου και ο Βατζπαγί θα γίνει πρωθυπουργός. Ταυτόχρονα οι κασέτες με τις ομιλίες της «προκλητικής αγίας», της 25χρονης Σαντίβι Ριδαμπάρα που καλεί τους ινδουιστές να κάνουν στους μουσουλμάνους ότι έκαναν στους κοριούς στα παλιά καλά ινδικά χωριά, παρά την απαγόρευση τους από την κυβέρνηση, κυκλοφορούν σε όλη την Ινδία.

Από την άλλη πλευρά των συνόρων η εξέλιξη είναι αντίστροφη. Στην εξουσία

θα έρθουν οι λαϊκιστές του Ναουάζ Σαρίφ καταγγέλλοντας την διαφθορά της Μπεναζίρ Μπούτο. Στο Καράτσι μάλιστα που βυθίζεται σε ένα χωρίς όριο ξεκαθάρισμα λογαριασμών, θα κηρυχθεί ο στρατιωτικός νόμος και θα λήξει άδοξα η συμμαχία με το κίνημα Μουτχέντα Καούμι που κυριαρχεί πολιτικά ελέγχοντας όλα τα παράνομα κυκλώματα της πόλης.

Παρ' ότι τα ίχνη της ισλαμικής στρατιωτικής χούντας του Ζία Ουλ Χακ, που κυβερνούσε με σύνθημα το «πίστη, ευλάβεια και τζιχάντ στο όνομα του Αλλάχ», είναι ακόμα ορατά καθημερινά (όλες οι πτήσεις ακόμα και οι διεθνείς, αρχίζουν με ένα εδάφιο από το Κοράνι που ακούγεται σε όλο το αεροπλάνο) η κυβέρνηση είναι στο στόχαστρο των ισλαμιστών. Το μικρό αλλά ισχυρό θρησκευτικό κόμμα Τζαμιάτ ουλέμα ισλάμι είναι στην πρωτοπορία των βίαιων διαδηλώσεων κατά της κυβέρνησης. Ταυτόχρονα ένοπλες ομάδες απειλούν να βυθίσουν τη χώρα σε ένα εμφύλιο πόλεμο μεταξύ σουνιτών και σιτών. Οι σουνίτες της Σίπα Σαχάμπα θα επιτεθούν με όπλα σε ένα τζαμί σκοτώνοντας 18 σίτες και δύο μέρες αργότερα θα γίνει δολοφονική απόπειρα κατά του Σαρίφ με βόμβα που είχε τοποθετηθεί σε γέφυρα από όπου θα περνούσε ο πρωθυπουργός. Σε αντίποινα ο Σαρίφ θα κρεμάσει με απόφαση του έκτακτου στρατοδικείου δύο τρομοκράτες στο Καράτσι.

Καθώς όμως σήμερα φαίνεται να υιοθετείται η πρόταση του καθηγητή Πωλ Κένεντυ (αστέρι του Γέιλ και των εγκεφάλων του Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων) σύμφωνα με την οποία η Pax-Americana εξαρτάται από τη σταθερότητα σε κρίσιμα σημεία του πλανήτη, οι «αξονικές χώρες» και ανάμεσα σε αυτές η Ινδία και το Πακιστάν, έρχονται δραματικά στο προσκήνιο. Οι πυρηνικοί εξοπλισμοί απειλούν το στάτους κβο της περιοχής. Αλλά οι έντονες πιέσεις της Δύσης και οι διπλωματικοί οικονομικοί εκβιασμοί σε αυτές τις εξαθλιωμένες πυρηνικές δυνάμεις δεν είχαν ως αποτέλεσμα παρά μόνον, ένα αγώνα κρίκετ και μια γραμμή λεωφορείου.

Με κοινή απόφαση των δύο κυβερνήσεων και μετά από πολλά χρόνια ένα λεωφορείο θα ενώνει τη Λαχώρα με το Δελχί 4 φορές την εβδομάδα. Μπορεί ο Ινδός πρωθυπουργός Βατζπαγί να επιβιβάστηκε σε αυτό το λεωφορείο, όχι φυσικά από το Δελχί αλλά από τη συνοριακή πόλη Αμριτσάρ, και ο ομόλογος του Σαρίφ να του είχε ετοιμάσει λαμπρή υποδοχή, στη πρώτη στάση του σε πακιστανικό έδαφος, στη μεθοριακή πόλη Ουαγκά, αλλά πλήθος διαδηλώσεων θα ξεσπάσει παντού με κεντρικό σύνθημα «Ο θεός είναι μεγάλος, κάψτε το ινδικό κοινοβούλιο».

Η ισλαμική αντιπολίτευση θα κηρύξει τη μέρα «μαύρη» και τον Σαρίφ πρόδοτη. Μερικοί τολμηροί μάλιστα θα ναυλώσουν ένα λεωφορείο, θα τοποθετήσουν στη σκεπή ένα πύθιο στον οποίο έχουν κολλήσει το πρόσωπο του Ινδού πρωθυπουργού (σαφής η θρησκευτική αναφορά) και θα σπεύσουν να υποδεχθούν τον Βατζπαγί, πριν να απομακρυνθούν βιαίως από τις δυνάμεις ασφαλείας. Το σύνθημα των αντιδράσεων, υπενθυμίζοντας ταυτόχρονα και την καρδιά του προβλήματος, θα δοθεί στο ίδιο το Κασμίρ. Μουσουλμάνοι θα εισβάλουν σε μια ινδουιστική γαμήλια τελετή πυροβολώντας και σκοτώνοντας 8 άτομα.

Οι δύο πρωθυπουργοί τελικά θα συναντηθούν στο κυβερνείο της Λαχώρας, κάτω από τα πορτραίτα των Άγγλων κυβερνητών του ενιαίου Πουντζάμπ της Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών, και θα υπογράψουν μια κοινή δήλωση κατόπιν διαταγής της Pax-Americana. Πάντως για την ειρήνη στην πόλη και μετά από άγριες συγκρούσεις διαδηλωτών, που θα στείλουν 20 άτομα στα νοσοκομεία, θα χρειαστεί να επιστρατευθούν χιλιάδες αστυνομικοί και στρατιώτες.

Όμως η ειρήνη των λεωφορείων και του κρίκετ δεν θα κρατήσει πολύ. Ινδικά ελικόπτερα και αεροπλάνα θα βομβαρδίσουν ορμητήρια μουσουλμάνων ανταρτών στην ουδέτερη ζώνη του ορεινού βόρειου Κασμίρ. Τεκμήριο για την επέμβαση θα αποτελέσουν δορυφορικές φωτογραφίες που δείχνουν 600 αντάρτες σε βάθος 8 περίπου χιλιομέτρων στο ινδικό έδαφος. Τα αντιαεροπορικά πυρά και οι πύραυλοι εδάφους αέρος των Πακιστανών θα καταρρίψουν δύο ινδικά MIG-21 και MIG-27.

Ο πόλεμος των πεινασμένων τελικά γίνεται με σύγχρονα μέσα και να μην ξεχνάμε ότι εδώ και ένα χρόνο, η Ινδία όσο και το Πακιστάν μαζί με τις πέντε μεγάλες δυνάμεις αποτελούν μέλη του Πυρηνικού κλαμπ. Εδώ αξίζει να αναφερθεί ότι την απόφαση για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του ινδικού στρατού δεν την πήρε μόνος του ο Βατζαπαγί. Αν και η χώρα οδηγείται σε εκλογές τον Σεπτέμβριο, μετά από πρόταση μομφής, θα έχει την συγκατάθεση και του ιστορικού κόμματος του Κογκρέσου.

«Αυτή η χώρα είναι η δική μου χώρα». Αυτή η φράση θα βάλλει φωτιά στο στάδιο Ταλκατόρα του Νέου Δελχί και μια Ιταλίδα ντυμένη με σάρι θα παγιωθεί στην ηγεσία του κόμματος του Κογκρέσου. Είναι η Σόνια Γκάντι σύζυγος του δολοφονημένου Ρατζίβ Γκάντι που γίνεται Σόνια-τζι (το τζι αποτελεί τιμητική προσθήκη στα ινδικά ονόματα) αλλά και στόχος των ινδουιστών που απειλούν ότι δεν θα επιτρέψουν ποτέ μια Ιταλίδα να γίνει πρόεδρος της Ινδίας.

Στην Ινδία το τελευταίο ειδωλοκρατικό κράτος, ίσως, στο κόσμο, οι μουσουλμάνοι δεν είναι πια παιδιά του θεού (χάριτζανς) όπως ονόμασε τους παρίες ο Γκάντι. Οι δυο μεγάλες θρησκείες της πάλαι ποτέ αποικίας της Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών, παρά τις αλληλοεπιρροές τους (οι μουσουλμάνοι θα πάρουν τις κάστες και οι ινδουιστές τους γυναικωνίτες), ξεχωριστές κρατικές οντότητες πια, συγκρούονται, δικαιώνοντας επιφανειακά τον Χάντιγκτον, αλλά ουσιαστικά τον Ηρόδοτο και την επιστροφή της γεωπολιτικής.

Το Πακιστάν και η Ινδία δυο μεγάλες στρατιωτικά και δημογραφικά δυνάμεις δέσμιες ταυτόχρονα της οικονομικής τους εξαθλίωσης, αποτελούν ουσιαστικά τις πύλες της μεγάλης αυτοκρατορικής ευρωασιατικής πλάκας (Ρωσία-Κίνα) στο απέραντο γαλάζιο του νότιου ημισφαιρίου της παγκοσμιοποίησης, στην γεωπολιτική αυλή του μεγάλου πλανητάρχη, της μεγάλης ναυτικής δύναμης και αυτοκρατορίας των Η.Π.Α.

Την μεγάλη ιστορική περίοδο του ψυχρού πολέμου, οι ψυχρές σχέσεις Κίνας και Ε.Σ.Σ.Δ. θα τις οδηγήσουν στο να προσεταιριστούν την μια πλευρά της κρίσης, η Κίνα το Πακιστάν και η Ε.Σ.Σ.Δ. την Ινδία. Πάντως η Κίνα έχει και σήμερα μεθοριακές διεκδικήσεις με την Ινδία.

Το τέλος του ψυχρού πολέμου, η εξισορρόπηση της δύναμης της Ρωσίας και της Κίνας που οδηγεί σε προσέγγισή τους κάτω από την απειλή της παγκόσμιας ηγεμονίας των Η.Π.Α., δημιουργεί ένα καινούργιο γεωπολιτικό σκηνικό και πονοκέφαλο στους σχεδιασμούς του Στέιτ Ντιπάρτμεντ.

Σύμφωνα με τον Παναγιώτη Κονδύλη ο πρώτος μνηστήρας του κεντροασιατικού χώρου είναι η Κίνα. Η διατήρηση της σταθερότητας της περιοχής είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την περικύκλωση και τον περιορισμό της μεγάλης ευρασιατικής πλάκας που κατά τον Μπρεζίνσκι αποτελεί την μοναδική ίσως ουσιαστική μελλοντική απειλή της παγκόσμιας ηγεμονίας των Η.Π.Α. στον αιώνα που έρχεται.

Από τις πρώτες μέρες της ινδοπακιστανικής κρίσης θα σπεύσουν ως μεσολαβητές Η.Π.Α., Ε.Ο.Κ., Κίνα, Ρωσία ο καθένας για τους δικούς του σκοπούς καθώς και ο κ. Κόφι Ανάν που παρέμεινε στο περιθώριο κατά την διάρκεια του πολέμου στο Κοσσυφοπέδιο. Από την άλλη μεριά, μια συνεχής κρίση Ινδίας Πακιστάν θα μπορούσε να εμπλέξει σε αυτήν Κίνα και Ρωσία εμποδίζοντας την προσέγγισή τους ή γιατί όχι στέλνοντας στο μέλλον το ΝΑΤΟ να υπερασπίσει το γεωπολιτικό κενό της Σιβηρίας απέναντι στην δημογραφική απειλή της Κίνας.

Μόνο που τα συνηθισμένα γεωπολιτικά παίγνια των Η.Π.Α. με τοπικές κρίσεις (δες Βαλκάνια) εδώ έχουν υψηλό βαθμό επικινδυνότητας. Μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου τα πυρηνικά έρχονται στο προσκήνιο πάλι ως μήνυμα. Ίσως δεν είναι τυχαίο ότι ο Σαντάμ μπήκε σε καραντίνα βομβαρδιζόμενος ανηλεώς όταν ετοιμαζόταν να αποκτήσει πυρηνικά όπλα. Ο Σαντάμ που δεν πρόλαβε, ο Μιλόσεβιτς που δεν είχε, η Ινδία και το Πακιστάν που έχουν στέλνουν διά στόματος του υπουργού Τύπου του Πακιστάν κ. Μουσαχίντ Χουσεΐν το επικίνδυνο μήνυμα στον 21ον αιώνα: «Για σκεφθείτε αν δεν είχαμε και εμείς την πυρηνική βόμβα, η Ινδία θα είχε ήδη καταλάβει το Κασμίρ. Έτσι η βόμβα σημαίνει, αποτροπή για ασφάλεια, για επιβίωση, για αυτοάμυνα».

Ίσως τότε να αποδειχθεί ότι οι παιδαριώδεις χειρισμοί της ομάδας Ωλμπράιτ (ως δώρο στη φίλη της συζύγου, δες Χίλαρυ, για ένα πεσθιγλασμό του προέδρου) ήταν περισσότερο καταστρεπτικοί για τα μακροπρόθεσμα γεωπολιτικά σχέδια των Η.Π.Α.